

Νομολογία Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Παρακολούθηση στο γώρο εργασίας

*Το παρόν αποτελεί μετάφραση του [ενημερωτικού φυλλαδίου](#) του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων από την ομάδα της Homo Digitalis.

Παρακολούθηση τηλεφώνου και της χρήσης του Διαδικτύου

Halford κατά Ηνωμένου Βασιλείου

25 Ιουνίου 1997 (απόφαση)

Η αιτούσα, η οποία ήταν η υψηλότερη τη τάξη γυναίκα αστυνομικός στο Ηνωμένο Βασίλειο, ξεκίνησε δικαστικό αγώνα, επικαλούμενη διάκριση σε βάρος της, αφότου η προαγωγή της στο βαθμό της Αναπληρώτριας Αστυνομικής Διευθύντριας δε γινόταν δεκτή για επτά χρόνια. Ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ισχυρίστηκε ότι οι τηλεφωνικές συνομιλίες της στο γραφείο και στο σπίτι είχαν υποκλαπεί με σκοπό τη συλλογή πληροφοριών, οι οποίες θα χρησιμοποιούνταν εναντίον της κατά τη διαδικασία.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρχε παραβίαση του άρθρου 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου σχετικά με τις υποκλοπές των τηλεφωνικών συνομιλιών, οι οποίες έγιναν στα υπηρεσιακά τηλέφωνα της αιτούσας. Αρχικά, θεώρησε ότι οι συνομιλίες, οι οποίες γίνονταν από την αιτούσα στα υπηρεσιακά της τηλέφωνα ενέπιπταν στο πλαίσιο των εννοιών «προσωπική ζωή» και «επικοινωνίες» και ότι το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ ήταν συνεπώς εφαρμοστέο στο συγκεκριμένο λόγο προσφυγής. Το Δικαστήριο επίσης σημείωσε ότι υπήρχε μία εύλογη πιθανότητα τηλεφωνικές κλήσεις, που έγιναν από την αιτούσα από το γραφείο της, να υποκλέπτονταν από την αστυνομία με πρωτεύοντα στόχο να συγκεντρωθεί υλικό για να χρησιμοποιηθεί κατά την υπεράσπιση των αρχών στη διαδικασία για φυλετική διάκριση, η οποία είχε κινηθεί εναντίον τους. Η υποκλοπή αυτή αποτελούσε επέμβαση από μία δημόσια αρχή στην άσκηση από τον αιτούντα του δικαιώματός του στο σεβασμό της προσωπικής ζωής και της επικοινωνίας του. Τέλος, το Δικαστήριο παρατήρησε ότι ο Νόμος του 1985 περί Υποκλοπών στις Επικοινωνίες δεν έβρισκε εφαρμογή σε συστήματα εσωτερικής επικοινωνίας τα οποία διαχειρίζονταν δημόσιες αρχές και ότι δεν υπήρχε άλλη διάταξη στην εθνική νομοθεσία, η οποία να ρυθμίζει υποκλοπές τηλεφωνικών κλήσεων, οι οποίες γίνονταν σε τέτοια συστήματα. Συνεπώς, δε θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η επέμβαση ήταν «σύμφωνη με το νόμο», αφού η εθνική νομοθεσία δεν προσέφερε αρκετή προστασία στην αιτούσα κατά επεμβάσεων από την αστυνομία στο δικαίωμά της στο σεβασμό της προσωπικής ζωής και των επικοινωνιών της.

Στην υπόθεση αυτή το Δικαστήριο επίσης έκρινε ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 (δικαίωμα δικαστικής προσφυγής) της ΕΣΔΑ, θεωρώντας ότι η αιτούσα δεν μπορούσε να αναζητήσει αποκατάσταση της ζημίας της σε εθνικό επίπεδο σχετικά με την καταγγελία της για τα υπηρεσιακά της τηλέφωνα. Από την άλλη, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 8, ούτε παραβίαση του άρθρου 13 της ΕΣΔΑ σχετικά με τις κλήσεις που έγιναν από και προς το σπίτι της αιτούσας, καθώς δεν έκρινε ως επαρκώς θεμελιωμένους τους ισχυρισμούς της για επέμβαση στην προσωπική της ζωή και επικοινωνία σχετικά με τις επικοινωνίες αυτές.

Copland κατά Ηνωμένου Βασιλείου

3 Απριλίου 2007 (απόφαση)

Η αιτούσα εργαζόταν στο Κολλέγιο Carmarthenshire, ένα θεσμικό όργανο, το οποίο διοικούνταν από το Κράτος. Το 1995 έγινε η προσωπική βοηθός του Διευθυντή του Κολλεγίου και έπρεπε να συνεργάζεται στενά με το νεοπροσληφθέντα Αναπληρωτή Διευθυντή. Ενώπιον του Δικαστηρίου, διαμαρτυρήθηκε ότι, κατά την απασχόλησή της στο Κολλέγιο, το τηλέφωνο, η ηλεκτρονική της αλληλογραφία και η χρήση του Διαδικτύου από αυτήν ελεγχόταν κατόπιν εντολών του Αναπληρωτή Διευθυντή.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι **υπήρχε παραβίαση του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ**. Υπενθύμισε ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του, οι τηλεφωνικές κλήσεις από επαγγελματικούς χώρους καλύπτονται προφανώς από τις έννοιες της «προσωπικής ζωής» και της «επικοινωνίας». Λογική συνέπεια αυτού ήταν και η παρόμοια προστασία της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, η οποία αποστέλλόταν από το χώρο εργασίας, καθώς και πληροφορίες που προέκυπταν από την παρακολούθηση της προσωπικής χρήσης του Διαδικτύου. Σε ό,τι αφορούσε την αιτούσα, δεν είχε λάβει καμία προειδοποίηση ότι οι κλήσεις της θα παρακολουθούνταν και συνεπώς είχε μία εύλογη προσδοκία ότι οι κλήσεις που γίνονταν από το τηλέφωνο της εργασίας της είχαν έναν ιδιωτικό χαρακτήρα. Την ίδια προσδοκία είχε και για την ηλεκτρονική της αλληλογραφία και τη χρήση του Διαδικτύου. Το Δικαστήριο επίσης σημείωσε ότι το γεγονός ότι τα δεδομένα μπορεί να είχαν συλλεχθεί νόμιμα από το Κολλέγιο, με τη μορφή τηλεφωνικών λογαριασμών, δε συνεπαγόταν τη μη ύπαρξη επέμβασης. Επίσης, δεν ήταν σχετικό το γεγονός ότι τα δεδομένα δεν είχαν δημοσιευτεί σε τρίτους ή χρησιμοποιηθεί εναντίον της αιτούσας σε πειθαρχική ή άλλη διαδικασία.

Το Δικαστήριο συνεπώς έκρινε ότι η συλλογή και αποθήκευση προσωπικών πληροφοριών, οι οποίες σχετίζονταν με τη χρήση του τηλεφώνου, της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας και του Διαδικτύου από την αιτούσα, χωρίς η τελευταία να το γνωρίζει, συνεπαγόταν επέμβαση στο δικαίωμά της στο σεβασμό της προσωπικής ζωής και των επικοινωνιών της. Στη συγκεκριμένη υπόθεση, το Δικαστήριο άφησε μεν ανοιχτό το ερώτημα αν ο έλεγχος της χρήσης του τηλεφώνου, της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας και του Διαδικτύου από έναν εργαζόμενο στο χώρο εργασίας του μπορεί να θεωρηθεί «απαραίτητος σε μία δημοκρατική κοινωνία» σε συγκεκριμένες περιπτώσεις για την εκπλήρωση ενός νόμιμου σκοπού, κατέληξε δε, ότι, υπό την απουσία εθνικής νομοθεσίας, η οποία να ρυθμίζει τον έλεγχο, κατά τον κρίσιμο χρόνο της υπόθεσης, η επέμβαση δεν ήταν «σύμφωνη με το νόμο». Τέλος, λαμβάνοντας υπόψη του την απόφασή του σχετικά με το άρθρο 8 της Σύμβασης, το Δικαστήριο δεν έκρινε αναγκαίο να εξετάσει την καταγγελία της αιτούσας σχετικά με το άρθρο 13 (δικαίωμα στη δικαστική προσφυγή) της ΕΣΔΑ.

Bărbulescu κατά Ρουμανίας

5 Σεπτεμβρίου 2017 (Τμήμα Μείζονος Συνθέσεως)

Αυτή η υπόθεση αφορούσε στην **απόφαση μίας ιδιωτικής εταιρείας να απολύσει έναν υπάλληλο – τον αιτούντα- κατόπιν παρακολούθησης των ηλεκτρονικών του επικοινωνιών και εκτίμησης των περιεχομένων τους**. Ο αιτών ισχυρίστηκε ότι η απόφαση του εργοδότη του βασίστηκε σε παραβίαση της προσωπικής του ζωής και ότι τα εθνικά δικαστήρια είχαν αποτύχει να προστατεύσουν το δικαίωμά του στο σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και της επικοινωνίας του.

Το Τμήμα Μείζονος Συνθέσεως αποφάσισε, με έντεκα ψήφους υπέρ και έξι κατά, ότι **υπήρξε παραβίαση του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ**. Έκρινε ότι οι Ρουμάνικες αρχές δεν είχαν προστατεύσει προσηκόντως το δικαίωμα του αιτούντος στο σεβασμό της προσωπικής ζωής και της επικοινωνίας του. Είχαν συνεπώς αποτύχει να εξασφαλίσουν μία δίκαιη ισορροπία μεταξύ των διακυβευόμενων

συμφερόντων. Συγκεκριμένα, τα εθνικά δικαστήρια είχαν αποτύχει να αποφασίσουν αν ο αιτών είχε λάβει **προηγούμενη ειδοποίηση** από τον εργοδότη του σχετικά με την πιθανότητα παρακολούθησης των επικοινωνιών του. Επίσης, δεν είχαν λάβει υπόψη τους το γεγονός ότι **δεν είχε ενημερωθεί σχετικά με τη φύση ή την έκταση της παρακολούθησης ή για το βαθμό παραβίασης της προσωπικής του ζωής και επικοινωνίας**. Ακόμη, τα εθνικά δικαστήρια είχαν αποτύχει να εκθέσουν, πρώτον, τους ακριβείς λόγους, οι οποίοι δικαιολογούσαν την εισαγωγή μέτρων παρακολούθησης, δεύτερον, αν ο εργοδότης μπορούσε να χρησιμοποιήσει μέτρα τα οποία θα παραβίαζαν σε μικρότερο βαθμό την προσωπική ζωή και την επικοινωνία του αιτούντος και, τρίτον, αν οι επικοινωνίες του μπορούσαν να ελεγχθούν εν αγνοία του.

Άνοιγμα προσωπικών αρχείων που είναι αποθηκευμένα σε έναν προσωπικό υπολογιστή

Libert κατά Γαλλίας

22 Φεβρουαρίου 2018

Αυτή η υπόθεση αφορούσε στην απόλυση ενός υπαλλήλου της SNCF (της Γαλλικής κρατικής εταιρείας σιδηροδρόμων) **μετά την κατάσχεση του υπολογιστή της εργασίας του**, η οποία αποκάλυψε την αποθήκευση **πορνογραφικών φακέλων και πλαστών πιστοποιητικών**, τα οποία είχαν πλαστογραφηθεί για τρίτους. Ο αιτών ισχυρίστηκε ότι ο εργοδότης του είχε ανοίξει, κατά την απουσία του, προσωπικά αρχεία, τα οποία αποθηκεύονταν στο σκληρό δίσκο του υπολογιστή του.

Το Δικαστήριο αποφάσισε ότι **δεν υπήρχε παραβίαση του άρθρου 8 της Σύμβασης**. Έκρινε ότι στη συγκεκριμένη υπόθεση οι Γαλλικές αρχές δεν είχαν υπερβεί τη διακριτική ευχέρεια που τους παρέχεται. **Το Δικαστήριο σημείωσε ότι η εξέταση των φακέλων από τον εργοδότη του προσφεύγοντα εξυπηρετούσε ένα θεμιτό σκοπό: αυτόν της προστασίας των δικαιωμάτων των εργοδοτών, οι οποίοι μπορεί να επιθυμούν με νόμιμα μέσα να διασφαλίσουν ότι οι εργαζόμενοι τους χρησιμοποιούν τους υπολογιστές που τους έχουν παρέχει σύμφωνα με τις συμβατικές τους υποχρεώσεις και τους εφαρμοζόμενους κανονισμούς**. Το Δικαστήριο επίσης παρατήρησε ότι ο γαλλικός νόμος περιείχε ένα μηχανισμό προστασίας της προσωπικής ζωής, ο οποίος επέτρεπε στους εργοδότες να ανοίγουν επαγγελματικούς φακέλους, παρότι δεν μπορούσαν να ανοίγουν κρυφά φακέλους που ταυτοποιούνταν ως προσωπικοί. Μπορούσαν να ανοίξουν τους τελευταίους φακέλους μόνο υπό την παρουσία του εργαζομένου. Τα εθνικά δικαστήρια είχαν κρίνει ότι ο εν λόγω μηχανισμός δε θα επέτρεπε τον εργοδότη από το να ανοίξει τους συγκεκριμένους φακέλους, καθώς δεν είχαν ταυτοποιηθεί προσηκόντως ως προσωπικοί. Τέλος, το Δικαστήριο θεώρησε ότι τα εθνικά δικαστήρια είχαν αξιολογήσει ορθά τον ισχυρισμό του προσφεύγοντα σχετικά με την παραβίαση του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής του ζωής και ότι οι σχετικές δικαστικές αποφάσεις είχαν βασιστεί σε επαρκείς λόγους.

Παρακολούθηση μέσω καμερών

Κörke κατά Γερμανίας

5 Οκτωβρίου 2010 (απόφαση σχετικά με το παραδεκτό)

Η αιτούσα, ταμίας σουπερμάρκετ, απολύθηκε χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση λόγω κλοπής, η οποία αποκαλύφθηκε κατόπιν κρυφής παρακολούθησης της μέσω καμερών από τον εργοδότη της, με τη βοήθεια ενός ιδιωτικού γραφείου ντετέκτιβ. Προσέφυγε κατά της απόλυσής της ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων για εργατικές διαφορές, αλλά η προσφυγή της απορρίφθηκε. Την ίδια τύχη είχε και το αίτημα αντισυνταγματικότητας που υπέβαλε.

Το Δικαστήριο απέρριψε το αίτημα της αιτούσας για παραβίαση του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ ως **απαράδεκτο** (προδήλως αβάσιμο). Έκρινε ότι οι εθνικές αρχές είχαν σταθμίσει ορθά το δικαίωμα της υπαλλήλου στην ιδιωτική της ζωή, το συμφέρον του εργοδότη της στην προστασία της ιδιοκτησίας του και του δημοσίου συμφέροντος για την ορθή απονομή της δικαιοσύνης. **Το Δικαστήριο παρατήρησε, παρόλαυτα, ότι τα εν λόγω αντικρουόμενα συμφέροντα μπορεί να σταθμιστούν με διαφορετικό τρόπο στο μέλλον, λαμβάνοντας υπόψη το βαθμό στον οποίο νέες και πιο εξελιγμένες τεχνολογίες μπορεί να επιτρέπουν παρεμβάσεις στην ιδιωτική ζωή.**

Antonić και Mirković κατά Μαυροβουνίου

28 Νοεμβρίου 2017¹

Η υπόθεση αυτή αφορούσε σε ένα αίτημα παραβίασης του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή από δύο καθηγητές στη Μαθηματική Σχολή του Πανεπιστημίου του Μαυροβουνίου κατόπιν εγκατάστασης καμερών παρακολούθησης σε αίθουσες διδασκαλίας. Οι αιτούντες ισχυρίστηκαν ότι δεν είχαν αποτελεσματικό έλεγχο των πληροφοριών που συλλέγονταν και ότι η παρακολούθηση ήταν παράνομη. Τα εθνικά δικαστήρια απέρριψαν την αγωγή αποζημίωσης, κρίνοντας ότι το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή δε θιγόταν, καθώς έκριναν ότι τα αμφιθέατρα, στα οποία δίδασκαν οι αιτούντες, ήταν δημόσια.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι **υπήρξε παραβίαση του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ**, κρίνοντας ότι η παρακολούθηση μέσω καμερών δεν ήταν σύμφωνη με το νόμο. Απέρριψε τον ισχυρισμό της κυβέρνησης ότι η υπόθεση ήταν απαράδεκτη λόγω της δημόσιας φύσης του χώρου διδασκαλίας. Συγκεκριμένα, **το Δικαστήριο σημείωσε ότι είχε ήδη κρίνει παλαιότερα ότι η ιδιωτική ζωή μπορεί να περιλαμβάνει επαγγελματικές δραστηριότητες και θεώρησε ότι το ίδιο συνέβαινε και στην παρούσα περίπτωση.** Το άρθρο 8 έπρεπε επομένως να εφαρμοστεί.

Επί της ουσίας της υπόθεσης, το Δικαστήριο έκρινε ότι η παρακολούθηση μέσω καμερών ισοδυναμούσε με επέμβαση στο δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή των αιτούντων και ότι τα στοιχεία έδειχναν ότι η εν λόγω παρακολούθηση παραβίαζε τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας. Πράγματι, τα εθνικά δικαστήρια δεν είχαν αιτιολογήσει ποτέ νομικά την παρακολούθηση, καθώς είχαν κρίνει εκ προοιμίου ότι δεν υπήρχε παραβίαση της ιδιωτικής ζωής.

¹ Η απόφαση θα γίνει οριστική υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις του Άρθρου 44 παράγραφος 2 της ΕΣΔΑ.

Λόπεζ Ribalda και λοιποί κατά Ισπανίας

9 Ιανουαρίου 2018²

Η υπόθεση αυτή αφορούσε την κρυφή παρακολούθηση μέσω καμερών των υπαλλήλων μίας ισπανικής αλυσίδας σουπερμάρκετ κατόπιν υποψίας για κλοπές από αυτούς. Οι αιτούντες απολύθηκαν κυρίως με βάση το βιντεοσκοπημένο υλικό, το οποίο ισχυρίζονταν ότι συλλέχθηκε κατόπιν παραβίασης του δικαιώματός τους στην ιδιωτική ζωή. Τα ισπανικά δικαστήρια αποδέχθηκαν το υλικό ως αποδεικτικό στοιχείο και επικύρωσαν τις απολύσεις.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι **υπήρξε παραβίαση του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ**, κρίνοντας ότι τα ισπανικά δικαστήρια απέτυχαν να σταθμίσουν ορθά τα υπό κρίση δικαιώματα, ήτοι το δικαίωμα των αιτούντων στην ιδιωτική ζωή και το δικαίωμα της εργοδότριας εταιρείας στην ιδιοκτησία της. Σημείωσε ιδίως ότι σύμφωνα με την ισπανική νομοθεσία προστασίας προσωπικών δεδομένων **οι αιτούντες θα έπρεπε να έχουν ενημερωθεί σχετικά με την παρακολούθησή τους**. Το τελευταίο δεν είχε συμβεί. Τα δικαιώματα της εργοδότριας εταιρείας θα μπορούσαν να έχουν προστατευτεί με άλλα μέσα. Η εταιρεία θα μπορούσε να είχε παράσχει στους εργαζομένους της έστω γενική πληροφόρηση σχετικά με την παρακολούθηση.

Παρόλαυτα, το Δικαστήριο έκρινε ότι **δεν υπήρχε παραβίαση του άρθρου 6, παράγραφος 1 (δικαίωμα στη δίκαιη δίκη) της ΕΣΔΑ**. Έκρινε ότι η διαδικασία στο σύνολό της ήταν δίκαιη, καθώς το βιντεοσκοπημένο υλικό δεν ήταν το μόνο αποδεικτικό στοιχείο, στο οποίο τα εθνικά δικαστήρια είχαν βασίσει την κρίση τους σχετικά με την επικύρωση των απολύσεων. Επίσης, οι αιτούντες είχαν τη δυνατότητα να αμφισβητήσουν το υλικό ενώπιον των δικαστηρίων.

² Η απόφαση θα γίνει οριστική υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις του Άρθρου 44 παράγραφος 2 της ΕΣΔΑ.